

Edukativna studentska putovanja

Bušković, Lora

Undergraduate thesis / Završni rad

2018

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Dubrovnik / Sveučilište u Dubrovniku**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:155:174722>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2025-03-18**

SVEUČILIŠTE U DUBROVNIKU
UNIVERSITY OF DUBROVNIK

Repository / Repozitorij:

[Repository of the University of Dubrovnik](#)

zir.nsk.hr

DIGITALNI AKADEMSKI ARHIVI I REPOZITORIJ

SVEUČILIŠTE U DUBROVNIKU
ODJEL ZA EKONOMIJU I POSLOVNU EKONOMIJU

LORA BUŠKOVIĆ
EDUKATIVNA STUDENTSKA PUTOVANJA
ZAVRŠNI RAD

Dubrovnik, rujan 2018.

SVEUČILIŠTE U DUBROVNIKU
ODJEL ZA EKONOMIJU I POSLOVNU EKONOMIJU

EDUKATIVNA STUDENTSKA PUTOVANJA
ZAVRŠNI RAD

Predmet: Promet i turizam

Studij: Poslovna ekonomija

Studijski smjer: Turizam

Mentor: izv. prof. dr. sc., Katija Vojvodić

Student: Lora Bušković

Indeks: 0275052850

Stupanj studija: Preddiplomski studij

Dubrovnik, rujan 2018.

SAŽETAK

Rad se bavi istraživanjem selektivne vrste turizma koja je bazirana na edukativna studentska putovanja pod Erasmus+Programom. Prilikom objašnjenja definicije edukativnog i omladinskog turizma, dolazi se do činitelja i hipoteze koji dokazuju kako ova vrsta selektivnog oblika turizma može biti nešto što će razlikovati određenu regiju i destinaciju od konkurencije pa je itekako poželjno uvrstiti je u turističku ponudu jedne zemlje. Opisivat će se rad agencije za mobilnost i programe Europske Unije koja organizira intenzivne promotivne i informativne aktivnosti kako bi svi građani bili svjesni, naročito studenti, kakve se pogodnosti koje se tiču putovanja i edukacije nude. Uz javne natječaje za dodjelu financijske potpore za sudjelovanje u programima mobilnosti potiču se edukativna studentska putovanja koja su bazirana na razmjeni studenata i projektima mladih. Također, u ovom će se radu istaknuti nekoliko programa koji se provode putem aktivnosti transnacionalne suradnje između nacionalnih agencija koje provode program Erasmus+. Tu je i mreža Saltho-Youth koja radi na europskim prioritetnim područjima unutar područja mladih putem platforme. Putem istraživanja o Erasmus+ Programu provedenih na studentima Sveučilišta u Dubrovniku doći će se do zaključka o informiranosti i zainteresiranosti studenata za ovakvu vrstu putovanja te na temelju toga donijeti preporuke kako poboljšati rezultate i bolje informirati studente.

Ključne riječi: Edukacija, Erasmus+Program, Studentska putovanja

SUMMARY

The thesis deals with the research of a selective type of tourism based on educational student excursions within the Erasmus + program. When explaining the definition of educational and youth tourism, there are factors and hypotheses that prove that such a selective form of tourism could be something that would differentiate a particular region and destination from its competition so it is very important to include it in the tourism offer. Further it's described the work of the Agency for Mobility and European Programs, which organizes intensive promotional and informative activities so that all citizens are aware of the benefits offered by travel and education services. With public procurement for the granting of financial support for participation in mobility programs, educational tuition trips based on student exchange and youth projects are encouraged. This paper will also highlight some that are being carried out through the transnational cooperation between national agencies carrying out Erasmus +. There is also the Saltho youth network working on European priority areas within the youth field. Through the study of the Erasmus + program conducted at the University in Dubrovnik, it will come to a conclusions that the information and interest of the students is high and the recommendation and better disperse of the information is needed to inform the students.

Key words: Education, Erasmus+ Program, Student`s travel

SADRŽAJ

SAŽETAK

SUMMARY

1. UVOD.....	1
1.1. Predmet i definicija rada.....	1
1.2. Svrha i ciljevi rada.....	1
1.3. Metodologija rada	2
1.4. Struktura rada.....	2
2. EDUKATIVNI TURIZAM.....	3
2.1. Općenito o edukativnom turizmu.....	3
2.2. Povijest edukativnog turizma.....	7
2.3. Činitelji edukativnog turizma	7
2.4. Vrste edukativnog turizma.....	10
3. AGENCIJA ZA MOBILNOST I PROGRAME EU i ERASMUS+ MOBILNOSTI ZA STUDENTE.....	14
3.1. Općenito o agenciji.....	14
3.2. Aktivnosti transnacionalne suradnje	15
3.3. SALTO-YOUTH.....	17
3.4. Opće informacije o Erasmus+ programu.....	18
4. ISTRAŽIVANJE O PRIMJENI ERASMUS+ PROGRAMA NA SVEUČILIŠTU U DUBROVNIKU	22
ZAKLJUČAK.....	35
LITERATURA	37
POPIS GRAFIKONA I TABLICA	39

1. UVOD

1.1. Predmet i definicija rada

Predmet ovog završnog rada razrada je edukativnih studentskih putovanja. Do definicije rada dolazi se kroz razradu selektivnog turizma i putem istraživanja koje je provedeno na uzorku studenata Sveučilišta u Dubrovniku. Za problem istraživanja ispitat će se zainteresiranost studenata za ovakvu vrstu putovanja i dosadašnje stavove. Također, potrebno je utvrditi koliko su Sveučilište i organizacija spremni uložiti u poboljšanje i razvitak edukacije kroz putovanja.

1.2. Svrha i ciljevi rada

Cilj je definirati ovu vrstu selektivnog turizma, koja je njezina uloga, kako se provodi te prikazati primjere na Erasmus+ Programu uz različite analize i anketiranje studenata. Glavni cilj je što bliže predočiti, specificirati i definirati kvalitetu, svrhu i učinke. Ova vrsta selektivnog turizma je dobila jako mali značaj od strane turističkih organizacija, privatnih i državnih. Sveukupno gledajući, najveću zaslugu za promociju, razvoj i istraživanje imaju upravo edukativni centri kao što su škole, fakulteti i različite organizacije. Na svjetskoj razini, samo se nekoliko poduzeća bavi ovom vrstom turizma; *Elderhostel*, *Eartwatch* i *ACIS* (*American Council for International Studies*). Cilj ovog rada je da se kroz opis i analizu prikaže značaj edukativnih studentskih putovanja koji omogućava edukaciju o kulturama i drugim specifičnostima jedne turističke regije.

1.3. Metodologija rada

Da bi se definirao problem, utvrdila definicija i ciljevi edukativnih studentskih putovanja, koristit će se analitička, induktivna, komparativna, deskriptivna metoda. Također upotrijebiti će se znanstvena i stručna literatura iz istraživane tematike. Prilikom ispitivanja pojedinaca putem anketnog upitnika dobit će se primarni podaci za definiranje stanja razvijenosti ove vrste putovanja. U istraživanju je sudjelovalo 50 ispitanika od kojih jedan dio obuhvaća potencijalne studente za razmjenu, zatim studente s iskustvom razmjene te koordinateure koji sudjeluju u stvaranju procesa razmjene.

1.4. Struktura rada

Uvodni dio rada sadržava predmet i definiciju rada, svrhu i ciljeve, metodologiju te strukturu rada. U teorijskom dijelu rada se opisuje edukativni turizam, njegovi činitelji i vrste. Zatim se detaljnije daje osvrt na Agenciju za mobilnost i Erasmus+ Program te njegove specifičnosti istraživanja pomoću rezultata dobivenih anketiranjem i ostalim metodama istraživanja. U konačnici, na temelju dobivenih rezultata dati će se određeni zaključci i smjernice za poticaj i daljnji razvoj razmjene studenata.

2. EDUKATIVNI TURIZAM

2.1. Općenito o edukativnom turizmu

Za selektivni turizam može se reći da obilježava novu kvalitetu suvremenog i budućeg turizma, vodi računa o odgovornom ponašanju svih sudionika, odnosno vodi računa o kvaliteti usluge, o identitetu i humanosti turističke usluge kao i o ekološki osviještenim turistima, socijalno odgovornim i uravnoteženim brojem turista koji ne ugrožavaju lokalno stanovništvo na određenom području.

Veliki problemi¹ koji su nastali razvojem masovnog turizma i njegove infrastrukture potiču već godinama promatrače turizma na oštru kritiku prošlih metoda i smjera razvoja turizma kojeg već nekoliko desetljeća neki podržavaju kroz takozvani "alternativni turizam", dok se u hrvatskoj praksi i hrvatskoj literaturi ova koncepcija vodi kao "selektivni turizam" . Alternativnim putovanjima, ili putovanjima u selektivnom turizmu su se smatrala putovanja koja nisu „shematska“ i „bezlična“ pa za pojam alternativni turizam , smatrajući ga nejasnim, Krippendorf tvrdi, početkom osamdesetih godina, da označava „niz različitih vrsta putovanja: pustolovna kao i obrazovna, pješaćenja ili pojedinačna putovanja svjetskih putnika“.²

Odbacivanje masovnog turizma nije novitet. Već su turisti u turističkim aranžmanima Thomasa Cooka³ izazivali reakcije individualnih turista (elite u 19 st.) kada su ih sretali na njihovim putovanjima. U jednom od turističkih izvora devedesetih godina⁴, alternativni turizam se definira u smislu različitih oblika turizma usklađenih s prirodnim i društvenim

---

¹Pančić-Kombol, T., (2000.) , Selektivni Turizam-Uvod u menadžment prirodnih i kulturnih resursa, TMCP Sagena d.o.o. Matulji, Zagreb, str. 85

²U međunarodnoj turističkoj literaturi objavljenoj na engleskom jeziku, za selektivne oblike turizma te nova turistička kretanja i promišljanja koriste se, uz alternativni turizam i turizam posebnih interesa, pojmovi koji se rjeđe koriste u hrvatskoj turističkoj literaturi (ili se uopće koriste) a neki se ne mogu koristiti u doslovnom prijevodu: green tourism, ecotourism, integrated tourism, secondary tourism, educational tourism) Selektivni turizam, Razumijevanje pojma i koncepcija, ibidem: str 86

³Krippendorf, J., (1986), Putujuće čovječanstvo-Za novo poimanje slobodnog vremena i putovanja, Sveučilišna naklada Liber, Zagreb, str. 53

⁴Smith, V.L., (1994.), Tourism Alternatives: Potentials and Problems in the development of tourism, American Anthropological Association, str.3

vrijednostima lokalne zajednice koji omogućuju svim gostima i gostoprimcima uživanje u svim vrijednim interakcijama i ostalim okolnostima. Kada se govori o alternativni, onda postoje dvije mogućnosti⁵: dva su istodobna naziva postavljena u međusobnu isključivost u kojoj nije otvorena ni jedna druga mogućnost. Tako se razumijevanje i poticanje alternativnog turizma temelji na „mnogim prosudbama o vrednovanju: devaluacija/evaluacija, negacija/afirmacija, neutralizacija/idealizacija“ iz čega proizlazi da „alternativni turizam postaje turizam“.

Krajem osamdesetih godina alternativni turizam smatran je⁶ „simbolom turizma budućnosti“ zbog čega je Međunarodna akademija za studij turizma održala seminar pod naslovom „Teoretske perspektive alternativnih oblika turizma“ na kojem su sudjelovali mnogi znanstvenici i stručnjaci iz različitih područja. Tada se postavlja pitanje kako odrediti definiciju alternativnog turizma o čemu svi prisutni nisu postigli kompletnu suglasnost, dok je iste godine Svjetska Turistička organizacija održala seminar o alternativnom turizmu (Tamanrasset, Alžir) na kojem su se sudionici dogovorili da taj pojam zamijene pojmom „odgovorni turizam“ koji su smatrali da je pogodan za označavanje „svih oblika turizma koji poštuju gostoprimca, prirodno, izgrađeno i kuturno okružje te interese svih uključenih strana: gostoprimce, goste, posjetitelje, turiste, turističke organizacije, vlade i dr.“

Koncept održivog turizma⁷ je usko vezan za selektivni ili alternativni turizam; pojam održivosti i iz njega izvedena sintagma "održivi razvoj" nisu prozvod novijeg vremena. Naime, ono se pronalazi u mnogim tradicionalnim kulturama, a najpoznatiji pisani dokument koji govori o načelima održivosti je pismo indijanskog poglavice plemena Seattle upućeno američkom predsjedniku Piercu 1854. godine. Suština cijelog pristupa održivosti sadržana je u njegovoj izjavi; „Mi znamo ovo: zemlja ne pripada čovjeku, nego čovjek pripada zemlji. Sve su stvari povezane poput krvi koja ujedinjuje familiju. Što god se događa zemlji, događa se sinovima zemlje.“

Prvi pokušaj⁸ da se turizam, odnosno njegov razvoj na selektivne oblike smjesti u globalni koncept održivog razvoja održivog razvoja učinjen je na konferenciji „Globe 90“ koja je

---

⁵Pančić-Kombol, T., (2000.), Op.Cit. str 91-92

⁶ Smith, V.L., (1994.), Op.Cit. str.5

⁷Petrić., L., (2003.), Osnove Turizma, Ekonomski Fakultet, Split, str.127

⁸Ibidem: str.128

održana u Vancouveru u Kanadi 1990. godine; „Strategija djelovanja za postizanje održivog razvoja turizma“ koji kasnije postaje jedan od temeljnih dokumenata za razvoj alternativnog turizma.

Jedan od oblika selektivne vrste turizma je edukativni turizam koji je usko vezan za mlade ljude i njihovo obrazovanje. Trendovi koji se javljaju kod putovanja mladih ljudi su da troše i putuju više nego što je to bilo prethodnih godina, istražuju nove destinacije te se dobna granica pomiče. Svi ti trendovi utječu na rastuće tržište među mladim ljudima. S porastom granice obrazovanja, mijenjaju se navike, želje i interesi turista. Javlja se novi profil putnika posebnih interesa, a u njemu se naziru dva glavna motiva; istraživanje i edukacija.

Termin Edukativni turizam⁹ potječe iz engleskog naziva *Educational travel* i označava turistički segment u kojem je kombinacija učenja osnova programa. Još neki od termina koji se koriste su *Study Abroad Vacation*, *Study Travel* i *Learning Vacations*.

Upravo je edukativni turizam najpopularniji među mladim ljudima te je tipičan primjer turističke usluge s dodanom vrijednosti. Turistička tržišta teže k doživljajnom turizmu, a edukativni je turizam vrsta selektivnog turizma koja intenzivira taj osjećaj. S obzirom na pretpostavku¹⁰ da se iskorištava turistička ponuda temeljena na edukaciji tada se umrežavaju lokalne akademske zajednice koje turističkom proizvodu/usluzi ili projektu daju dodanu vrijednost promicanjem znanja (širenje mreže poznanstava, razvijanje odnosa koji obostrano donose korist).

Cijelokupan doživljaj je izgrađen od vremena, fizičkog mjesta, pojavnih oblika lokalne kulture i tradicije. Međutim, doživljaje intenzivira pristup receptivnih lokalnih zajednica prema putniku što će se posebno razraditi u sljedećem poglavlju preko Programa mobilnosti ERASMUS+ za studente. Uspostava direktnog kontakta s lokalnim receptivnim zajednicama i nastalim umrežavanjem putem korištenja različitih ponuda i usluga ove vrste turizma dolazi do komunikacijsko – distribucijskog kanala. Upravo ti kanali su moćni sustavi „on – line“ i „off – line“ promocije receptivne turističke destinacije.

---

⁹Wood, C., (2001): Educational tourism-special Interest Tourism: Contexts and Cases, John Wiley, Brisbane, str. 189

¹⁰http://books.publishing.monash.edu/apps/bookworm/view/Australians+in+Italy%3A+Contemporary+Lives+and+Impressions/52/Ch19_A1.html (Preuzeto 31.08.2018)

„Edukativni turizam govori o mjestima kako bi se obogatili interakcije putnika s njima. Ono spaja diskurzivnu pripovijest s interdisciplinarnom, prostornom istragom i postavlja znanstvenu analizu pojedinih web stranica i događaja unutar globalnih konteksta ili okvira i produbljuje svjetonazore putnika. Obrazovno putovanje povećava sposobnost ljudi da uče o svijetu koji ih okružuje tako da ih poučava kako dekodirati mjesta vizualno, kako vidjeti odnose između mjesta i kako pronaći evoluciju društva i kulture.“¹¹

Edukativni turizam je baziran na predmetu edukacije. Osoba koja pokušava učiti mora težiti dubokom razumjevanju cijele koncepcije rada. Edukativni turizam koristi izvore i informacije od strane posebnih mjesta, događaja pomoću kojih se nastoji obogatiti, pojačati i proširiti vidike na svijet i njegovu povijest. Suvremene tvrtke obično nastoje poboljšati svoje obrazovne programe putem različitih seminara, konferencija te na taj način doprinose vlastitoj kvaliteti. Upravo je to ono što edukativnom turizmu daje širinu i opseg.

„Istraživanje kulturoloških krajolika razlikuje se prema mnogim znanstvenim istraživanja i bilo kojeg kolegija temeljenog na kampusu na dva načina. Transdisciplinarnog istraživanja- Čitanje kulturnih krajolika zahtijeva interpretativne vještine disciplina s vizualnim orijentacijama poput povijesti umjetnosti. No, proučavanje kulturoloških krajolika također mora biti transdisciplinarno. Edukativni turizam mora koristiti znanja i metodologije različitih disciplina - geografija; geologija, arheologija, intelektualna, politička, vjerska i društvena povijest; i povijest umjetnosti i arhitekture. Potrebno je pričati priče o krajolicima, gradskim gradovima, umjetničkim djelima, arheološkim nalazištima, lokalnim tržištima, festivalima i ritualima. Tradicionalni tečajevi povijesti često podučavaju povijest u diskretnim jedinicama poput "Renesanse i reformacije". Putnici, međutim, shvaćaju prošlost u prezentaciji i stoga moraju razumjeti višestruke slojeve koji su doprinijeli različitim epohama krajolicima s kojima se susreću.“¹²

Prema Bodgeru i Frostu¹³, edukativni turizam čini putovanje radi učenja prema kontekstu i ambijentu. Navedeni autori postavljaju činjenice da je preferiranje renesansne umjetnosti,

---

¹¹Wood, C., (2001): Educational tourism-special Interest Tourism: Contexts and Cases, John Wiley, Brisbane, str.190

¹²Ibidem: str.205

¹³Bodger, D.H., (2010.), Educational Travel- Where does it lead?

(Preuzeto 15.06.2018. na <https://www.nottingham.ac.uk/ttri/pdf/conference/David%20Bodger.pdf>)

arhitekture i posjete kulturnim mjestima kao što je u njihovom primjeru Italija, mnogo efektivnije učenje na taj praktični način nego čitajući literaturu.

2.2. Povijest edukativnog turizma

Činjenica je da putovanje radi edukacije nije novi koncept. Mnogi obrazovani ljudi su uživali u povijesti u putovanjima radi učenja i edukacije. Kao primarne potrebe u povijesti, sklonište i hrana, treća se ističe kao potreba za novim saznanjima i otkrićima, što je dovelo do Kristofora Columbakoji je 1492. godine otkrio novi svijet, Ameriku. Sveti Augustin jedan je od onih pisaca koji smatraju da je putovati isto što i učiti.

„*Grand Tour*“¹⁴, fenomen 16. stoljeća detaljno je opisan u mnogim izvorima. Čovjek koji je želio napredak i učenje u to vrijeme, morao je biti svjestan mora da proputovati Europu kako bi bliže upoznao kulturu raznih europskih zemalja. Putuje se kako bi se steklo novo znanje, upoznale nove kulturno-povijesne vrijednosti, ali i zabave i razonode.

Kao što je opisano, učenje i upoznavanje novih krajeva i regija su dva osnovna elementa koja su jos od davnina motivirala ljude iz cijelog svijeta da putuju. Od 16. Stoljeća, točnije od *Grand Toura*, ti motivi postaju izraženiji.

2.3. Činitelji edukativnog turizma

Prema American Council for International Studies¹⁵, edukativni turizam daje život lekcijama u učionici, proširuje vidike studenata i daje želju za dodatnim usavršavanjem(ERASMUS+

---

¹⁴Većina turističkih teoretičara pretečom turističkih putovanja smatra Grand Tour (veliko putovanje)koje su uglavnom poduzimali engleski plemići kao završnu fazu svog obrazovanja, a trajala je do osam godina.

¹⁵<https://www.acis.com/about> (Preuzeto 31.08.2018.)

PROGRAM). Zbog toga je odlična nadopuna tradicionalnom studiranju, sami čin razmjene studenata ili činjenica da se izađe iz okvira učionice u uđe u realni svijet. Selektivne vrste turizma su fenomeni karakterizirani fleksibilnim činiteljima ponude, tržišnom segmentacijom, prilagodbom tehnologije i distribucijom. Svaka vrsta zasebno teži ekološkoj orjentiranosti te da se na relevantan način produži sezonalnost. Činitelji u edukativnom turizmu djelomično su isti kao i za svakioblik selektivne vrste turizma. Kod edukativnih studentskih putovanja mogu se istaknuti¹⁶:

- Društvo – Istaknule bi se vrijednosti norme, kao i društveni poredak i socijalna kultura. Slobodno vrijeme svakog pojedinca te kulturno-povijesna bašina koja je izgrađena od strane društva iz koje će se vršiti edukacija.
- Okolina – Geografski položaj, klima, flora, fauna kao i pejzaž.
- Država – Zakonodavstvo, međunarodni gospodarski i politički odnosi koji su itekako bitni radi sklapanja različitih ugovora za edukativna putovanja
- Motivi za putovanje – Motivi putovanja mladih ljudi, studenata su raznovrsniji nego motivi klasičnih studenata. Osim dokoličarenja i razgledavanja, izrazito jaki motivi su edukacija, upoznavanje novih kultura, običaja i ljudi. Također potrebno je istaknuti doživljaj destinacije u kojoj borave kroz intenzivnu komunikaciju s lokalnim stanovništvom.
- Planiranje putovanja – Mladi ljudi imaju ponešto drugačiji pristup kada je u pitanju organizacija turističkog putovanja. Omladinska i edukativna putovanja su inače izrazito organizirana i pripremljena; razlog tome je ograničenost novčanih sredstava pogotovo ako se radi o dužoj mobilnosti kao što je primjer Erasmus+ Program. Njihova putovanja su većinom individualna a vrlo rijetko se odlučuju za organizirana putovanja putem turoperatora.
- Trajanje putovanja – Ova turistička putovanja traju znatno duže od klasičnih turističkih putovanja. Dok klasična putovanja traju između 7 – 14 dana, edukativna studentska putovanja traju nekoliko tjedana, mjeseci pa i godina.

---

¹⁶<https://fmtu.lumens5plus.com/sites/fmtu.lumens5plus.com/files/40-e6682d37e555df7b9812907fd3d19a4a.pdf>
(Preuzeto 15.06.2018.)

- Dolazak do destinacije – Klasični turisti kao prijevoz do destinacije koriste većinom osobne automobile, zrakoplove i autobuse dok studenti uz ove oblike prijevoznih sredstava preferiraju i javni prijevoz, željeznicu, rent-a car pa i stopiranje. Potrebno je istaknuti opciju koja je u posljednje vrijeme izrazito popularna, a to je „blabla car“. Preko mobilne aplikacije mladi mogu pronaći osobe koji putuju u destinaciju i na temelju toga podijeliti troškove prijevoza.
- Smještaj u destinaciji – Kod biranja smještaja, potrebno je istaknuti sklonost k jeftinijem smještaju. Brojna istraživanja dokazuju kako su mladi studenti skloni potrošiti više novčanih sredstava na aktivnosti u destinaciji nego na smještaj. Stoga se odlučuju za jeftinije varijante.
- Aktivnost u destinaciji – Kategorija studenata kao turista je mnogo više aktivnija od onih klasičnih. U intenzivnom su kontaktu sa lokalnim stanovništvom, pa kao prijevozna sredstva biraju bicikle i sudjeluju u mnogim fizičkim aktivnostima kao što su bungee jumping, paragliding, planinarenje, ekstremni biciklizam i sl.

S obzirom da je edukativni turizam vrsta posebnog oblika turizma, ono svojom definicijom bježi od masovnosti ili „hard“ turizma. Ova selektivna vrsta turizma „soft“ turizam traži odgovore u stvaranju alternativnih pravaca u turizmu, u ovom slučaju razvoju edukacije i poboljšanja različitih programa koji teže stvaranju boljih uvjeta za učenje i budući naučeni rad.

Ovu vrstu turizma ne određuju prvobitni činitelji turizma **3S**(Sea, Sun, Sand), već činitelji koji svojim djelovanjemna poseban način usmjeravaju svoju energiju i vrijeme kako bi zadovoljili specifične ciljeve, u ovom slučaju pojačati svoje znanje teoretskom i praktičnom edukacijom.

Temelj edukativnog turizma je zapravo čovjekova želja za znanjem i usavršavanjem, što je ujedno i jedna od glavnih odrednica i činitelja održivosti ove vrste selektivnog turizma.

Edukativni turizam je više od obične vrste selektivnog turizma. Ono služi kao bitan element za promociju destinacije, također zadovoljava određenu potražnju skupine ljudi koja je u konstantnom porastu. Ova vrsta posebnih oblika turizma može biti nešto što će razlikovati određenu regiju i destinaciju od konkurencije pa je itekako poželjno uvrstiti je u turističku ponudu jedne zemlje. Za kreativni i potpuni doživljaj turista, potrebno je pripremiti njegov susret

s atrakcijom, mjestom i okolinom. Pretpostavka za tako nešto je dispozicija za otvorenu, autentičnu komunikaciju koja podrazumjeva poznavanje jezika.

Potrebno je istaknuti činjenicu mladih ljudi iz SAD-a koji putuju u europske države kako bi usavršili drugi strani jezik određene države. Mladi iz Istočne Europe putuju u SAD tijekom ljetnih mjeseci kako bi uz turističko razgledavanje zaradili novčana sredstva putem različitih programa koji se nude studentima. Prilikom odabira destinacije, studenti i mladi biraju odredišta koja su poznata po zabavi i razonodi, dok oni starijih dobnih skupina biraju destinaciju koja može imati utjecaj na njihovu karijeru u budućnosti, pogotovo ako se radi o duljem boravku.

2.4. Vrste edukativnog turizma

U okviru edukativnog turizma, možemo razlikovati tri podvrste koje se međusobno razlikuju: **istraživački turizam, studentski turizam i turizam daljnje edukacije**¹⁷.

1. Istraživački turizam može se podijeliti u dvije skupine ljudi, to su skupina profesionalnih istraživača te studenti koji pišu istraživački rad. Prva skupina ljudi pripada kategoriji turista koji putuju radi specifičnih razloga koje im njihov posao ili rad nalažu te toodrađuju na profesionalan način, dok drugu grupu čine studenti koji putuju kako bi napisali svoj završni/diplomski ili istraživački rad.
2. U slučaju studentskog turizma, ono može biti s formalnom eduakcijom i s neformalnom edukacijom, što zavisi do cilja ili grupe u koju su raspodijeljeni. Također, tu se nalazi još jedna podskupina, predavači i studenti tri akademska stupnja: osnovne škole, srednje škole i fakulteta.
3. Treća skupina turista se odnosi na ljude koji ne spadaju u skupine akademske razine, a to su zaposleni i umirovljeni.

---

¹⁷<http://www.monografias.com/trabajos29/turismo-educacional/turismo-educacional.shtml> (Preuzeto 18.06.2018)

„Uz edukativni turizam, može se reći da je omladinski turizam jako usko vezan. Sve do prije desetak godina u društvu se omladinski turizam marginalizirao, te kao takav nije privlačio pozornost stručne i znanstvene javnosti. Zbog predrasuda smatran je neprofitabilnom tržišnom nišom putovanja. Sudionici omladinskog turizma mlađi su ljudi koji nemaju ekonomsku samostalnost i koji putuju svijetom nastojeći sa što manje novca vidjeti i doživjeti što više, te su spremni prilagoditi se i niskoj kvaliteti turističke ponude ako je ona jamstvo niske cijene. Marginalizaciju turizma mladeži potvrđuje i broj bibliografskih jedinica o toj temi, koji je sve do početka 90tih godina prošlog stoljeća bio više nego skroman i uglavnom orijentiran na „driftere“, odnosno mlade lualice koji putuju zbog održavanja poznanstva i obiteljskih veza, društvenog priznanja i prestia, te više od svega, želje za osobnim razvojem odnosno učenjem i upoznavanjem samoga sebe, te drugih ljudi i kultura“¹⁸

Međutim, situacija se znatno mijenja od početka 90-ih godina¹⁹. Potpunoj promjeni stava, tj. povećanom interesu za putovanja mladih ljudi i studenata poseban je doprinos dala Svjetska turistička organizacija (UNWTO), koja je u studenome 1991. godine u New Delhiju održala Međunarodnu konferenciju o omladinskom turizmu.²⁰

Bez obzira što je broj izvora podatakao omladinskim i studentskim putovanjima u porastu, istraživanja su najčešće fragmentarna i teško je dobiti opći uvid. Pregledom izvora i literature može se ustanoviti i zaključiti da su istraživanja fenomena studentskih i omladinskih putovanja sada drukčija. Naime, sociološke studije „lutanja“ i „driftinga“ iz sedamdesetih godina, zamijenjene su proučavanjem ovih putovanja kao masovnoga globalnog fenomena, koji postaje sve atraktivnijim tržištem.²¹

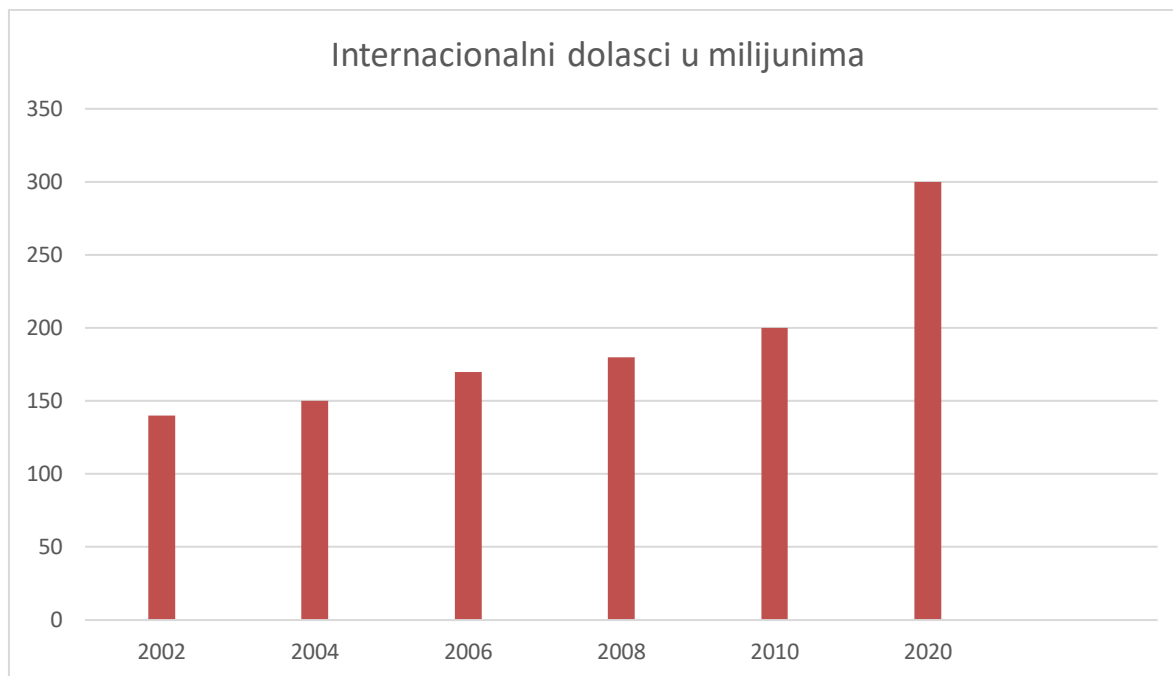
---

¹⁸ Woodside, A., (2008.) *Tourism Management: Analysis, Behaviour and Strategy*, CABI, New York, str.203

¹⁹ Tedaj, P., (2006.), *Hrvatski Turizam plavo bijelo zeleno-Znanstvena edicija instituta za turizam*, Institut za turizam, Zagreb, str.273

²⁰ Woodside, A., (2008.) *Tourism*, Op.Cit. str 269

²¹Ibidem, str 273.

Slika1: Trend povećanja omladinskih putovanja, Source UNWTO

Izvor: Istraživanje ITB REPORT 2014./ WYSE Travel Confederation (Preuzeto 15.06.2018)

Na slici 1. prikazan je grafikon²² iz kojeg se može očitati konstantni porast omladinskih putovanja na internacionalnoj razini u milijunima. Do 2020. godine očekivani broj internacionalnih omladinskih putovanja doseže 300 000 000. Omladinski i edukativni turizam su usko povezani, i ono raste brže nego bilo koja vrsta selektivnog turizma. Sudeći po statistici UNWTO-a, do 2020. godine se očekuje znatan porast sve do 300 milijuna internacionalnih omladinskih putovanja.

Najpropulzivniji oblik selektivnom turizma, edukativni omladinski turizam, glavna emitivna europska tržišta²³ bilježi u Velikoj Britaniji (7.3 mil), Francuskoj (7.9 mil) i Njemačkoj (17 mil). Iako je prosječna dnevna potrošnja ovih turista manja od ostalih, oni su zanimljivi stoga što je riječ o mladim osobama koje će, za pretpostaviti je, za desetak godina biti među najpoželjnijim gostima. Unatoč manjoj dnevnoj potrošnji, ovi se gosti odlučuju na putovanje od po nekoliko tjedana i duži boravak, tako da na ljetovanje potroše ukupno nešto više nego prosječan turist.

²² Istraživanje ITB REPORT 2014./ WYSE Travel Confederation (Preuzeto 15.06.2018)

²³ <https://www.wysetc.org/about-us/facts-and-stats/> (Preuzeto 03.09.2018)

Prema anketi²⁴ ispitanih 34.000 mladih ljudi do 35 godina u 137 zemalja. Malo manje od polovice (45%) mladih ljudi putuje na godišnji odmor, a gotovo isto toliko (38%) putuje u edukativne svrhe (npr. Učenje stranog jezika, studij i sl.). 15% mladih ljudi putuje u svrhu stjecanja radnog iskustva, a 5% tih putovanja odnosi se na volonterske projekte.

Brojni su trendovi u svijetu koji uzrokuju rast omladinskog turizma, a samim time rastu edukativna studentska putovanja. S porastom broja mladih obrazovanih ljudi, povećava se broj mladih koji se odlučuju na ovakvu vrstu putovanja kada se nađu u situaciji da imaju slobodno vrijeme između završetka srednje škole i upisa na fakultet. Također, takvo ponašanje se nastavlja upisom na fakultet saznanjem o mogućnostima Erasmus+Programa. U nastavku će se navesti neke od karakteristika prema UNWTO koje označavaju značajan porast omladinskog turizma²⁵:

- Mladi se rado vraćaju u destinaciju koju su već posjetili;
- Mladi su turisti koji otkrivaju nove destinacije;
- Mladi rjeđe odustaju od ideje za putovanjem radi terorističkih napada, političkih problema, financijskih sredstava;
- Mladi lakše koriste nove tehnološke trendove i rado doprinose destinaciji u koju putuju.

Omladinski je turizam širok pojam, te sudeći po tome ima veliki broj podjela. Prije svega je teško odrediti dobnu granicu, tako da se mišljenja baziraju na dobi od 18–25 godina te u ovu skupinu uzimaju studente i njihova putovanja. Ovdje se ubrajaju edukacijski turizam, volontiranje, Work and Travel Programi²⁶ koji su najbolji izbor za mlade ljude koji žele zaraditi novčana sredstva, putovati i upoznati nove kulture. Program se održava u SAD-u i 93% polaznika su studenti, tako da je bitno naglasiti ovaj program kao jedan od edukativnih studentskih puovanja. Tu su još različite kulturne i sportske razmjene kao i projekti financirani iz Erasmus+ Programa (KA1 i KA2).

---

²⁴<http://www2.unwto.org/content/data> (Preuzeto 15.06.2018)

²⁵Ibidem, <http://www2.unwto.org/content/data>. (Preuzeto 18.06.2018)

²⁶<http://www.integraledu.hr/wat>

3. AGENCIJA ZA MOBILNOST I PROGRAME EU i ERASMUS+ MOBILNOSTI ZA STUDENTE

3.1. Općenito o agenciji

Agencija za mobilnost i programe Europske Unije (AMPEU)²⁷ javna je ustanova u sustavu Ministarstva znanosti i obrazovanja. Ova agencija provodi i promovira programe Europske unije i druge međunarodne programe u području znanosti, obrazovanja, osposobljavanja i mladih.

U nastavku će se opisati rad agencije za programe Europske Unije i mobilnost koja putem svojih organizacija aktivnosti promovira informiranost građanima i studentima kako bi bili svjesni kakve prilike i pogodnosti putovanja i edukacija nude u kompletu. Uz javne natječaje za dodjelu financijske potpore za sudjelovanje u programima mobilnosti potiču se edukativna studentska putovanja koja su bazirana na razmjeni studenata i projektima mladih.

Također u ovom radu će se istaknuti nekoliko programa koji se provode putem aktivnosti transnacionalne suradnje između nacionalnih agencija koje provode program Erasmus+.

Bitno je istaknuti kako među temeljne djelatnosti Agencije spada informiranje i savjetovanje o programima iz njezina portfelja, što je čini središnjom točkom odnosno polazištem za informiranje o međunarodnim mogućnostima na području formalnog i neformalnog učenja. Aktivnosti i usluge informiranja i savjetovanja besplatne su.

Agencija ulaže u obrazovanje i usavršavanje studenata i mladih ljudi, unaprjeđenje sustava obrazovanja, znanosti i rada s mladima te u njihovu internacionalizaciju, i to provedbom programa i ostalih navedenih aktivnosti. Putem informiranja i promoviranja svojih programa i mreža, Agencija također objavljuje javne natječaje za dodjelu financijske potpore kako bi mladi mogli sudjelovati u programima mobilnosti koji mogu biti povezani sa studentskom razmjenom, različitim projektima (KA2) ili stručnom praksom. Osim toga, Agencija nadzire provedbu istih

---

²⁷<http://mobilnost.hr/> (Preuzeto 18.06.2018)

odobrenih projekata te prati regularnost trošenja dodijeljenih financijskih sredstava koji dolaze iz Europskih fondova.

Pojam volontiranja se nikada nije mogao povezati s turizmom kao ni s jednom drugom djelatnosti. A kod nas je definirano Zakonom o volonterstvu²⁸ te, po navedenom zakonu, volontiranje je dobrovoljno ulaganje vlastitog slobodnog vremena skupa s trudom, vještinama i znanjem kako bi se zadovoljile potrebe pojedinca i drugih ljudi. Razvojem specifičnih oblika turizma kao što je edukativni i omladinski turizma, pojam volonterstva dobiva novi značaj. Naime, svi projekti koji su pod pokroviteljstvom Erasmus+Programa i udruge kao što su ESN, AEGEE i JEF su volonterske. Studenti i mladi ljudi dobivaju novčana sredstva kako bi realizirali planove i akcije koje su u interesu navedenih udruga, međutim njihov rad je volonterski. Kada govorimo o edukativnim studentskim putovanjima možemo navesti primjer razmjene studenata, naime, kada se studenti odluče za razmjenu u određenu destinaciju, obično po prijemu ih dočekuju drugi studenti iz navedenih organizacija koji volonterski pomažu dolaznim studentima u snalaženju po destinaciji u koju su stigli. Članovi organizacija svim dolaznim studentima organiziraju različite aktivnosti kako bi njihovo studentsko putovanje i razmjena bili zanimljivi te kako bi pojam volonterstva podigli na višu razinu.

3.2. Aktivnosti transnacionalne suradnje

Aktivnosti transnacionalne suradnje²⁹ (TransnationalCooperationActivities– TCA) predstavljaju suradnju između nacionalnih agencija koje provodi program Erasmus+. Putem različitih međunarodnih aktivnosti kao što su trening, seminar ili studijski posjeti, aktivnosti transnacionalne suradnje doprinose kvaliteti pripreme i provedbe projekata potencijalnim i postojećim korisnicima programa čiji su članovi većinom studenti.

---

²⁸<https://www.zakon.hr/z/258/Zakon-o-volonterstvu> (Preuzeto 18.06.2018)

²⁹<http://www.mobilnost.hr/hr/sadrzaj/sudjelovanje/mladi/aktivnosti-transnacionalne-suradnje-tca/> (Preuzeto 03.09.2018)

Agencija organizira aktivnosti transnacionalne suradnje te objavljuje poziv za sudjelovanje u aktivnostima na stranici Salto-youth.net. U suradnji mogu sudjelovati članovi, zaposlenici i multiplikatori organizacija odnosno ustanova u području mladih, obrazovanja i osposobljavanja.

Neke aktualne aktivnosti u kojima agencija navedene su u Tablici 1.

Tablica1: Programi i aktivnosti Agencije za mobilnost EU

NAZIV PROGRAMA	TEMA	PROFIL SUDIONIKA	DRŽAVA
Star of Europe	Tečaj obuke "Star of Europe" rješava svaki korak projekta razmjene mladih i traje korak po korak kroz sudjelovanje mladih i partnerstvo pomoću vizualnog materijala iz stare finske igre pod nazivom "Zvijezda Afrike".	Mladi radnici, voditelji mladih, mladi radnici ili druge odrasle osobe koje izravno i redovito rade s grupama mladih ljudi	Finska
RAY Triangular Summit 2018	"Maksimiziranje potencijala: ključni uvidi iz istraživanja za obnovu EU strategije i programa mladih" organizira istraživačka mreža RAY: analiza temeljena na istraživanjima programa Erasmus +: Mladi na djelu	Mladi radnici, treneri, vođe mladih, voditelji projekata, kreatori politike mladih, istraživanja	Austrija
What Could Go Wrong? -Kako se nositi s greškama u E +: YiA projekti	Trening ima za cilj pomoći novim korisnicima Erasmus + da identificiraju najčešće pogreške prilikom organiziranja projekata E + Youth i gledaju na načine kako spriječiti ove pogreške	Mladi radnici, voditelji mladih, voditelji projekata	Bugarska

	alternativnim rješenjima kada se pojave.		
International Youth Reporter Training	Osposobljavanje mladih novinara i novinara mladih za stjecanje relevantnih vještina novinarstva i upoznavanje vršnjaka	Project managers, project coordinators, youth reporters, young journalists	Austrija

Izvor: http://mobilnost.hr/cms_files/2018/08/1535708166_tca-tablica--31-08-2018-.pdf
(Preuzeto 03.09.2018)

3.3. SALTO-YOUTH

SALTO (Support, Advanced Learning and Training Opportunities)³⁰ mreža je od osam resursnih centara koji za cilj imaju rad na prioritetnim područjima unutar područja mladih putem platforme Salto-Youth.net u Europi. SALTO centri predstavljaju stručnu podršku kao dio strategije Europske komisije a to ubraja izvor informacija, metoda i primjera neformalnog učenja. SALTO također nudi mogućnost sudjelovanja na međunarodnim osposobljavanjima u organizaciji nacionalnih agencija koje provode program Erasmus+.

U nastavku je navedeno nekoliko SALTO resursnih centara od kojih je svaki zadužen za pojedino područje:

- SALTO Resursni centar za kulturnu raznolikost
- SALTO Resursni centar za istočnu Europu i Kazahstan
- SALTO Resursni centar za mediteranske partnerske zemlje
- SALTO Resursni centar za uključivanje
- SALTO Resursni centar za jugoistočnu Europu
- SALTO Resursni centar za osposobljavanje i suradnju

³⁰<http://www.mobilnost.hr/hr/sadrzaj/sudjelovanje/mladi/salto-youth/> (Preuzeto 03.09.2018)

SALTO Resursni centar za sudjelovanje

SALTO Resursni centar za informiranje

Također, bitno je spomenuti i KA2³¹ (Key Actions) koji označava kolektivni naziv za sve aktivnosti i projekte financirane putem Erasmus+.

Cilj ključnih akcija (KA2) je da prikupi sve organizacije da rade zajedno kako bi poboljšali njihovu ponudu za studente i dijelili inovativne prakse putem različitih projekata. U okviru KA2 dvije organizacije imaju pravo podnijeti zahtjev za financiranje putem Erasmus+ Programa da rade u partnerstvu s organizacijama iz drugih zemalja sudionica. Projekti financirani u okviru KA2 usmjeravaju se na dijeljenje, razvoj i prijenos inovativnih praksi u obrazovanju, osposobljavanju i pružanju mladih među zemljama sudionicama. KA2 pokriva pet područja osposobljavanja, strukovnog i visokog obrazovanja, škola koje se razlikuju po poljima i određenim ciljevima.

Cilj ključnih akcija je povećati učinak europskih aktivnosti na svim razinama u pozitivnom smjeru kako bi se osigurale pogodnosti za sve pojedince, udruge koje su uključene u projekte.

Može se govoriti o dvije vrste glavnih aktivnosti: centralizirane i decentralizirane aktivnosti. Centralizirane aktivnosti provodi Izvršna agencija Europske Komisije sa sjedištem u Bruxellesu, dok one decentralizirane aktivnosti provodi Nacionalna agencija UK u Velikoj Britaniji.

3.4. Opće informacije o Erasmus+ programu

Kada govorimo o mobilnosti studenata³², možemo je podijeliti u dva dijela:

- Razdoblje studiranja u inozemstvu u jednoj od partnerskih ustanova, sveučilišta. Studenti koji se odluče na ovakvo edukativno studentsko putovanje moraju biti upisani minimalno na drugu godinu preddiplomskog studija. Prilikom odlaska, sklapaju papirologiju i silabus

---

³¹<https://www.erasmusplus.org.uk/key-action-2> (Preuzeto 03.09.2018)

³²http://ec.europa.eu/programmes/erasmus-plus/about_en#tab-1-5 (Preuzeto 15.06.2018)

predmeta koje će odslušati i položiti na prihvatnom sveučilištu. Tijekom razmjene na Erasmus+ Programu, studenti moraju ispunjavati sve svoje obveze odlazeći na predavanja te izlaskom na ispite. Prilikom povratka na svoje Sveučilište, studentima se priznaju položeni predmeti na partnerskom Sveučilištu. Za vrijeme trajanja mobilnosti, studenti imaju pravo na financijsku potporu koja je određena standardom prihvatne zemlje. Detaljna podjela stipendija prikazana je na slici 2³³ gdje se prikazuju financijske potpore za studente iz Republike Hrvatske.

Tablica 2: Financijska potpora eur/mjesečno

FINANCIJSKA POTPORA EUR/MJESEČNO		
Skupina 1 Programske zemlje s višim troškovima života	Austrija, Danska, Finska, Francuska, Irska, Italija, Linhenštajn, Norveška, Švedska, Ujedinjeno Kraljestvo,	460
Skupina 2 Programske zemlje sa srednjim troškovima života	Belgija, Hrvatska, Češka, Cipar, Njemačka, Grčka, Island, Luksemburg, Nizozemska, Portugal, Slovenija, Španjolska, Turska	410
Skupina 3 Programske zemlje s nižim troškovima života	Bugarska, Estonija, Mađarska, Latvija, Litva, Malta, Poljska, Rumunjska, Slovačka, Makedonija	360

Izvor: http://ec.europa.eu/programmes/erasmus-plus/about_hr (Preuzeto 15.06.2018)

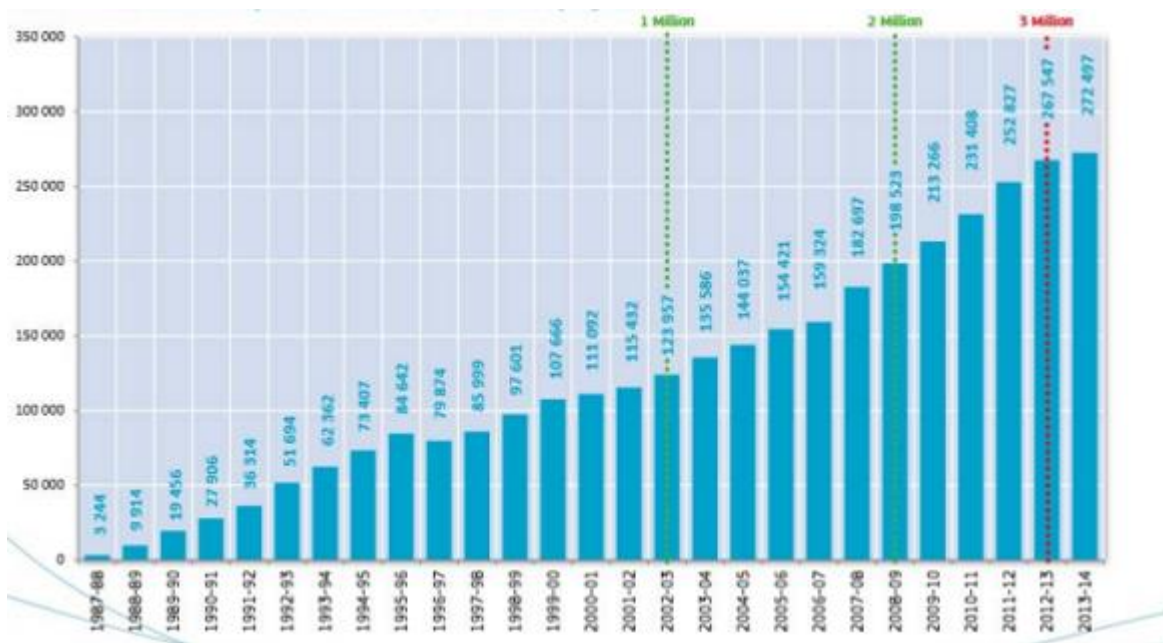
- Stručna praksa³⁴ na nekom relevantnom mjestu ili poduzeću u inozemstvu. Za razliku od studenata koji za vlastitu mobilnost prilikom studiranja mogu ići tek nakon upisa druge godine preddiplomskog studija, na stručnu praksu studenti mogu ići već na upisu prve godine preddiplomskog studija. Trajanje stručne prakse se odvija u razdoblju od dva do dvanaest mjeseci. Student ima radno vrijeme šest do osam sati dnevno.

³³http://ec.europa.eu/programmes/erasmus-plus/about_hr (Preuzeto 15.06.2018)

³⁴http://ec.europa.eu/programmes/erasmus-plus/about_hr (Preuzeto 15.06.2018)

Erasmus+ je pristupačan svim individualcima i organizacijama, iako podobnost varira od jedne zemlje do druge kao i od jedne akcije do druge.

Europska komisija provela je zanimljivo istraživanje³⁵ o motivaciji na uzorku od 56 733 studenata. Prema navedenom istraživanju glavni motivi odabira Erasmus+ Programa su mogućnost privremenog boravka u drugoj zemlji, učenje jezika te povećana mogućnost zapošljavanja u inozemstvu. Tako da se 93% studenata bi moglo razmotriti preseljenje u drugu državu, dok se 40% Erasmus alumnija preselilo u drugu državu u usporedbi s 23% studenata koji nisu sudjelovali u programu mobilnosti. Erasmus alumniji koji su se preselili u drugu državu, redovito posjećuju svoju rodbinu i na taj način povećavaju turistička kretanja. A njihovom odsutnošću promovira se razvoj destinacije i život u inozemstvu preko njihovih prijatelja, rodbine i društvenih mreža. Tako da je to još jedan razlog povećanja edukativnih studentskih putovanja u zadnjih nekoliko godina.

Slika 2: Erasmus+ Program 1987 – 2014

Izvor: http://erasmus Facts/FiguresTrends/the_european_union.pdf (Preuzeto 17.06.2018)

³⁵http://europa.eu/rapid/press-release_MEMO-14-534_hr.htm (Preuzeto 16.06.2018)

Na prikazanoj slici može se vidjeti konstantan rast studenata koji sudjeluju u Erasmus+Programu u razdoblju od 1987. do 2014. godine. Izvještaj Europske komisije govori da je najviše studenata u 2014. godini iz Španjolske, nakon toga slijede Njemačka, Ujedinjeno Kraljestvo i Italija. Također, iste zemlje po identičnom poretku su primile najviše studenata dok je prilikom usporedbe omjera veličine studentske populacije i onih koji su se odlučili za Erasmus+Program predvode Luksemburg, Lihtenštajn, Latvija, Litva i Španjolska.³⁶

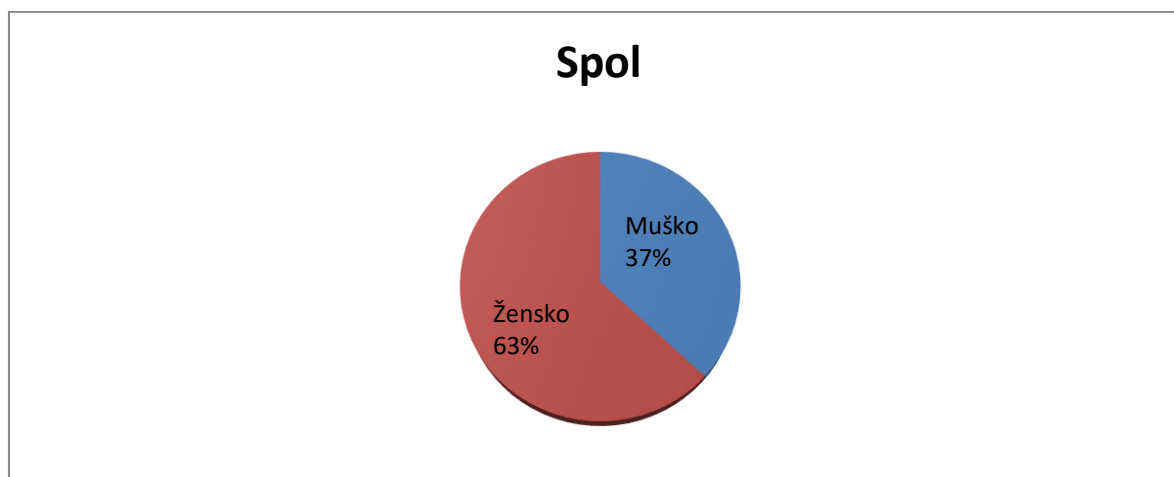
Erasmus program uveliko utječe na promociju destinacije, te s obzirom na to ono ima veliki utjecaj na turizam. Prilikom istraživanja Europske komisije te istraživanja provedena na studentima Sveučilišta u Dubrovniku koja će biti prikazana u nastavku, može se zaključiti da je zainteresiranost svake godine sve veća. S obzirom na to turistička kretanja kroz edukativna studentska putovanja se povećavaju. Veliku ulogu kod Erasmus+Programa ima udruga ESN(Erasmus Student Network) koja je prethodno spomenuta. Njezini članovi se brinu o dolaznim studentima i ona postoji u svim članicama EU gdje postoji mogućnost Erasmus+Programa.

---

³⁶http://ec.europa.eu/dgs/education_culture/repository/education/library/statistics/erasmus-plus-facts-figures_en.pdf
(Preuzeto 15.06.2018)

4. ISTRAŽIVANJE O PRIMJENI ERASMUS+ PROGRAMA NA SVEUČILIŠTU U DUBROVNIKU

U nastavku rada daje se prikaz istraživanja o primjeni Erasmus+Programa mobilnosti na Sveučilištu u Dubrovniku. Uzorak je činilo 35 studenata preddiplomskog i diplomskog studija.

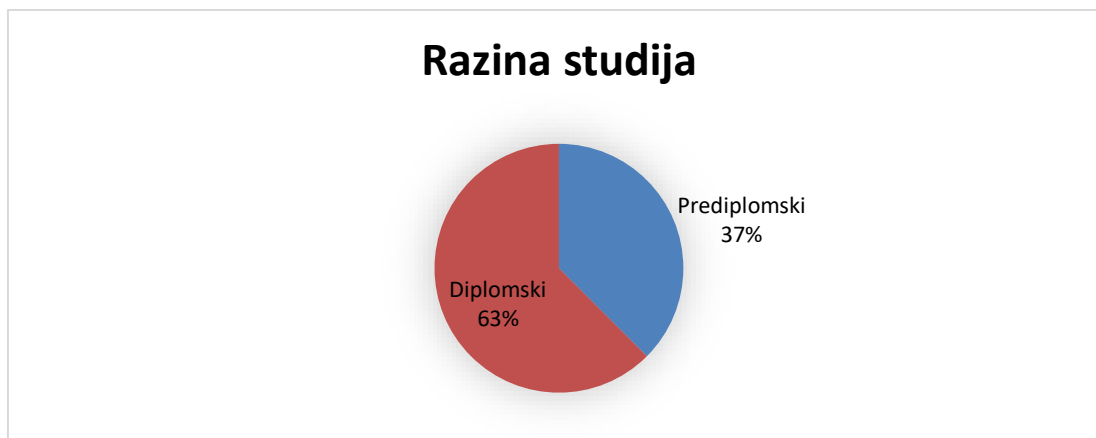

Graf 1: Spol ispitanika

Izvor: Vlastita izrada

S obzirom na spol, iz navedenog grafa može se iščitati da prevladavaju studentice, a razlog tome veća je zainteresiranost ženskog spola za edukativne svrhe i usavršavanjem.

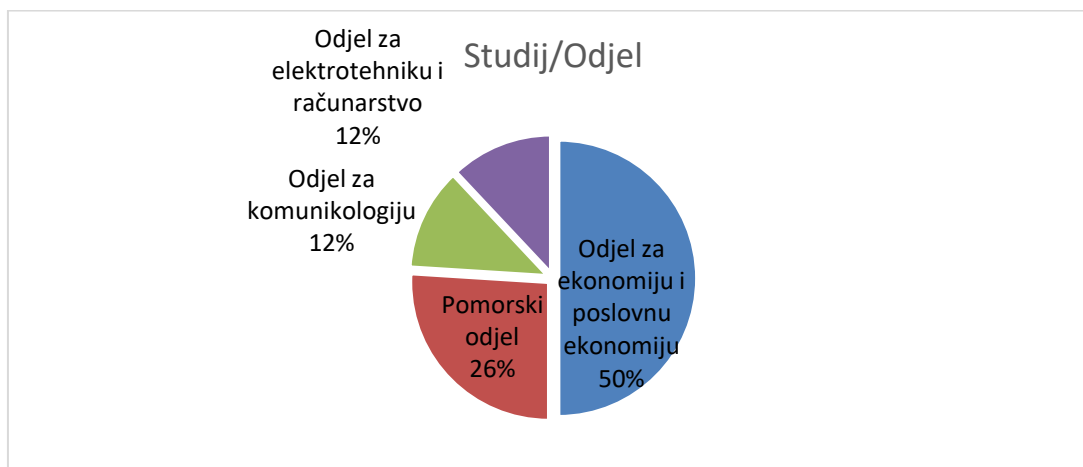
Osim toga, jedan od razloga može biti i sposobnost boljeg snalaženja u novom okruženju i želja za promjenom okoline.

Graf 2: Razina studija ispitanika

Izvor: Vlastita izrada

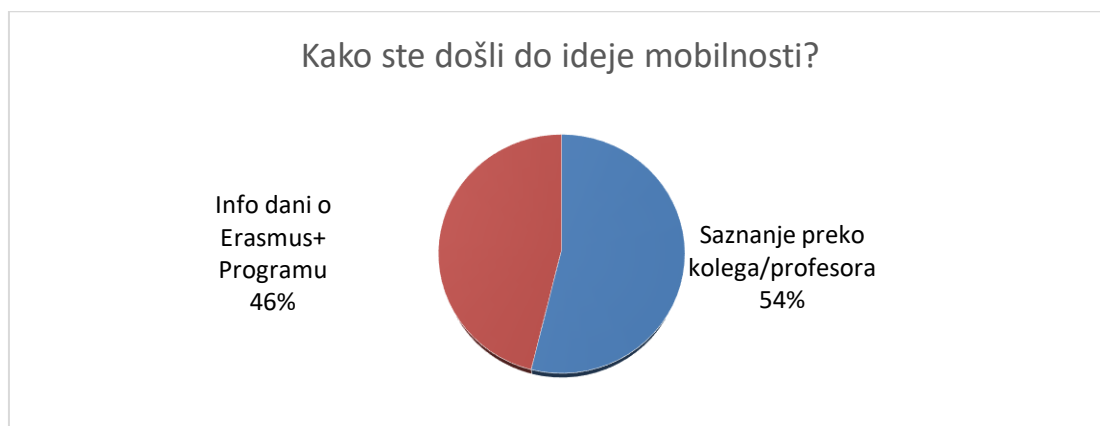
Studenti diplomskog studija više se odlučuju za program mobilnosti Erasmus+. Razlozi za ovakav rezultat veća je zrelost studenata za ovakvu odluku te kasnije prepoznavanje benefita samog programa. Kako bi se postotak potencijalnih polaznika koji se odlučuju za Erasmus+Program preddiplomskog studija povećao, potrebno je bolje informiranje o programu prije upisa studija, kako bi potencijalni studenti bili potpuno upoznati prije početka prve akademske godine.

Graf 3: Studij/Odjel ispitanika

Izvor: Vlastita izrada

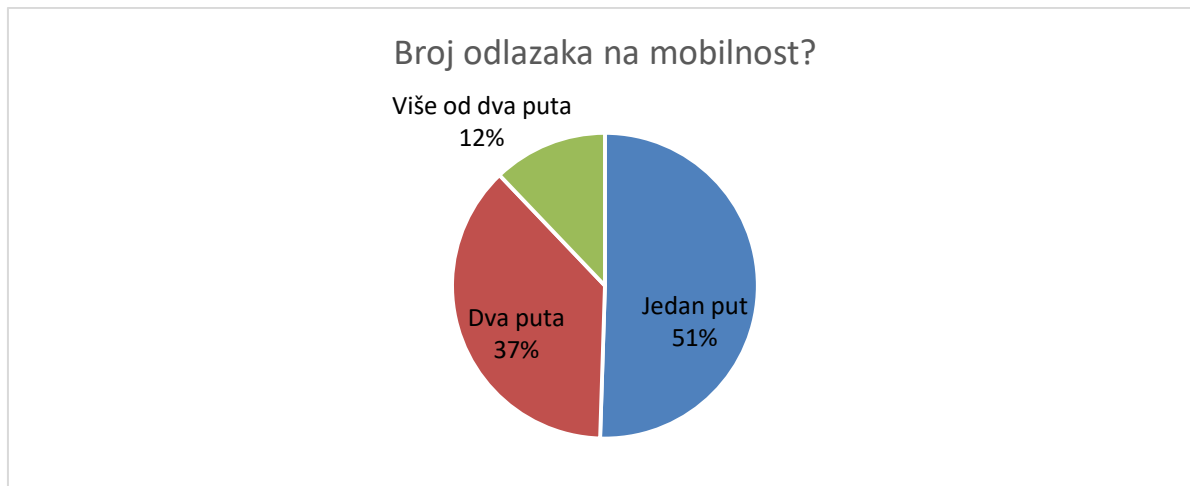
Istraživanje po odjelima pokazalo je da sestudenti Odjela za ekonomiju i poslovnu ekonomiju najviše odlučuju za mobilnost. S obzirom na to da je taj Odjel najbrojniji, ovakav rezultat je bio predvidljiv (50%). Za malo više od 25%, studenti Pomorskog odjela zauzimaju drugo mjesto dok isti postotak od 13% dijele studenti Odjela komunikologije i Odjela za elektrotehniku i računarstvo.

Graf 4: Ideja za mobilnost

Izvor: Vlastita izrada

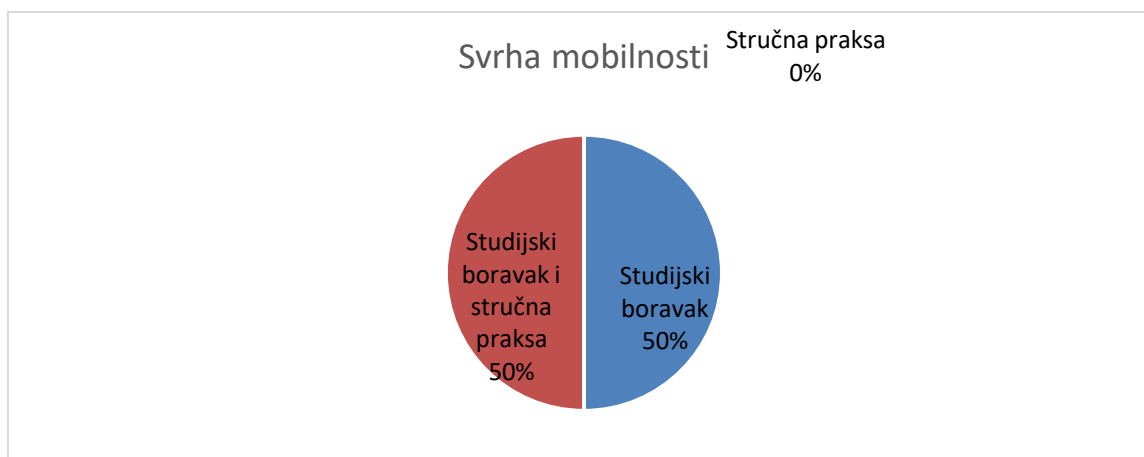
Na pitanje koje je jako bitno s obzirom na informiranje studenata „Kako ste došli do ideje mobilnosti?“, studenti su odgovorili sljedeće: info dani o Erasmus+ Programu su potaknuli čak 54% studenata da se odluče za ovaj program, dok su 46% studenata potaknule kolege i profesori.

Graf 5: Broj odlazaka na mobilnost

Izvor: Vlastita izrada

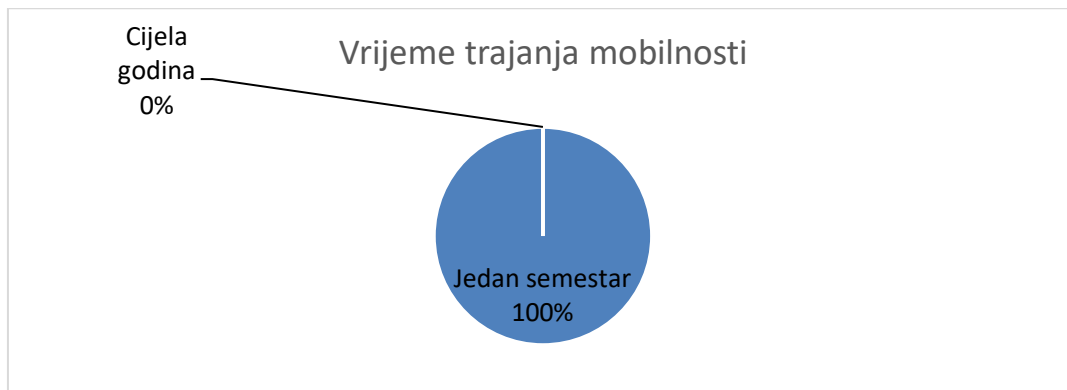
Studenti su najviše odlazili jedan put (51%) na Erasmus+ Program mobilnosti. Postotak od 37% ukazuje na to da su studenti potvrdili svoja očekivanja i odlučili se na drugi odlazak. Međutim, postotak od 12% potvrđuje kvalitetu samog programa, s obzirom da je to postotak studenata koji su se odlučili na odlazak više od dva puta.

Graf 6: Svrha mobilnosti

Izvor: Vlastita izrada

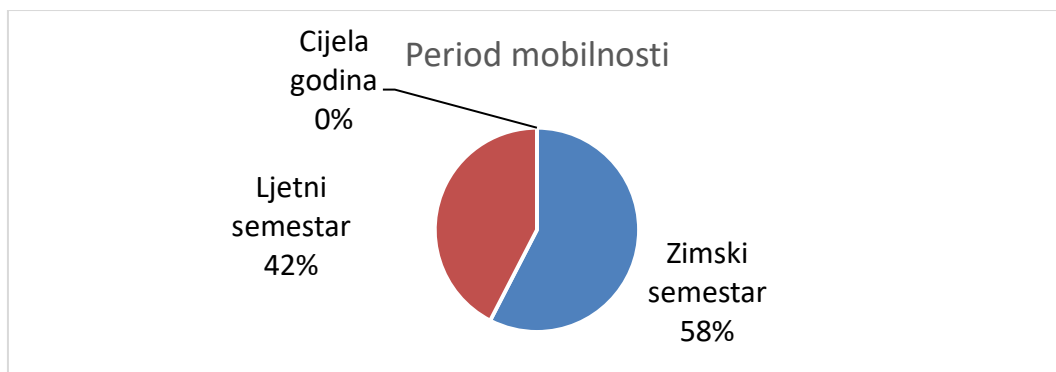
Kada se studenti određuju za svrhu mobilnosti, postotke od 50% dijele kategorije studijskog boravka te studijskog boravka i stručne prakse, što bi značilo da oni studenti koji su se odlučili drugi put za mobilnost, njihov odabir bi bio stručna praksa. Međutim nitko od ispitanika nije se odlučio samo za stručnu praksu.

Graf 7: Vrijeme trajanja mobilnosti

Izvor: Vlastita izrada

Prilikom odlaska na mobilnost, čak 100% ispitanika se odlučuje za samo jedan semestar mobilnosti. Razlog se može povezati s zainteresiranosti studenata i njihovoj informiranosti.

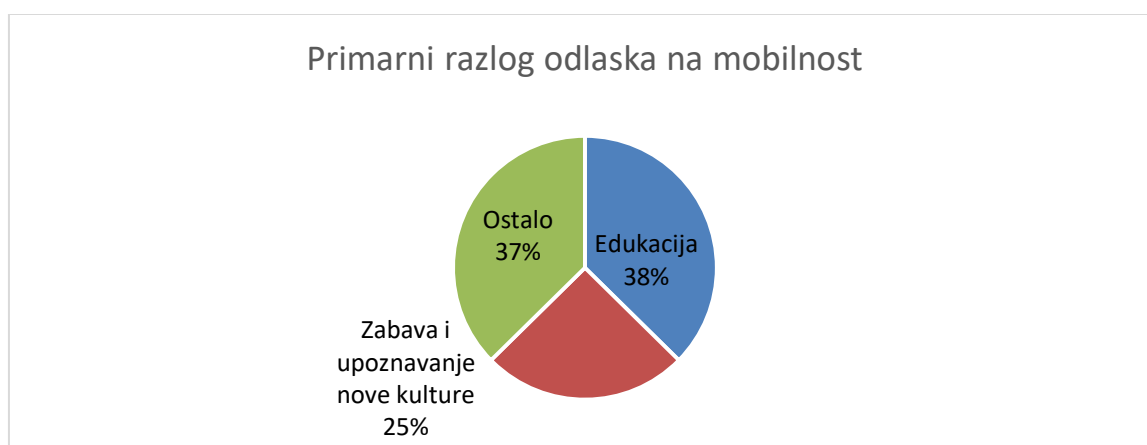

Graf 8: Period mobilnosti

Izvor: Vlastita izrada

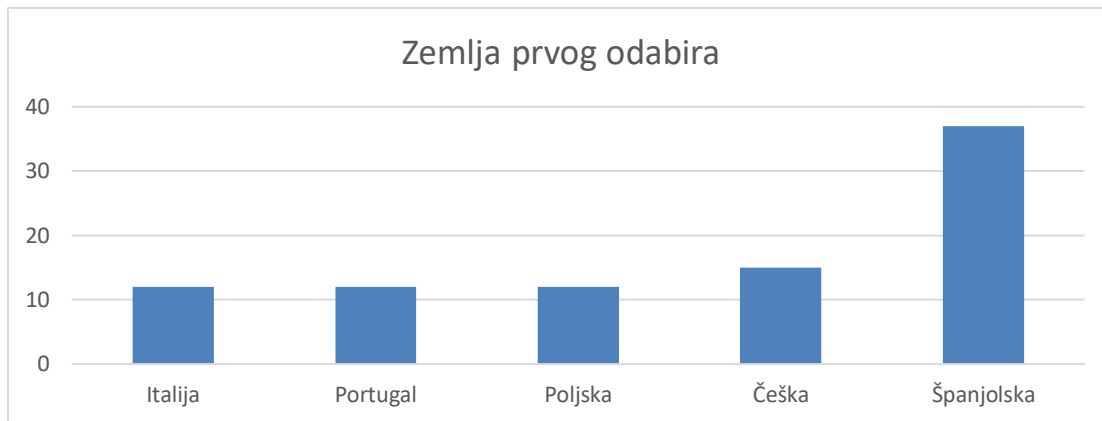
Prema istraživanju za period mobilnosti, studenti se u većem postotku odlučuju za zimski semestar (58%) nego za ljetni semestar (42%). Razlog tome može se prepisati sezonalnosti grada Dubrovnika i studentskom radu u ljetnim mjesecima. Također, razlog tome može biti veća sigurnost za polaganje predmeta na proljetnim i ljetnim rokovima.

Graf 9: Primarni razlog odlaska na mobilnost

Izvor: Vlastita izrada

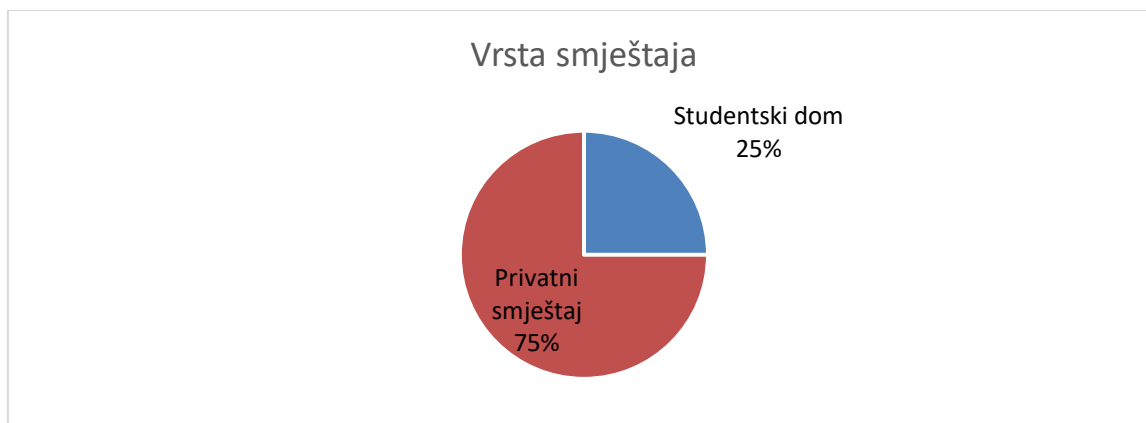
Kao primarni razlog odlaska na mobilnost, prvo mjesto dijele kategorije „Edukacija“ i „Ostalo“. Tu su također zabava i upoznavanje nove kulture u manjem postotku. (25%)

Graf 10: Zemlja prvog odabira

Izvor: Vlastita izrada

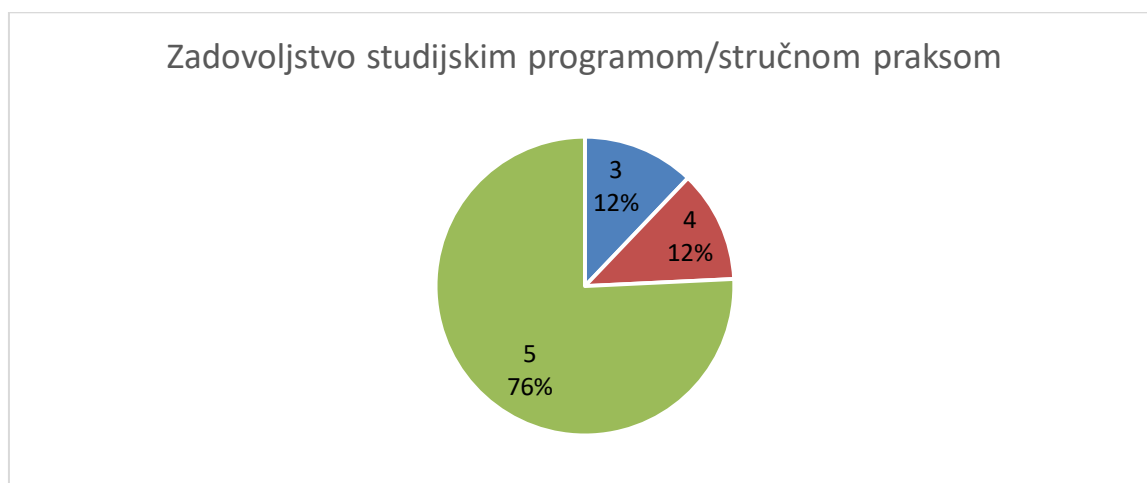
Kao zemlja prvog odabira, Španjolska među ispitanicima zauzima prvo mjesto. S obzirom na to da većina sveučilišta u toj zemlji nema predavanja na engleskom jeziku, pomalo je začuđujuće kako se studenti i dalje odlučuju za ovaj odabir. Međutim, Hrvatska je kao i Španjolska zemlja Mediterana te je način života sličan. Drugo mjesto zauzima Češka dok Poljska, Portugal i Italija dijele treće mjesto.

Graf 11: Vrsta smještaja

Izvor: Vlastita izrada

Studenti se u 75% slučajeva odlučuju za privatni smještaj. Studentski dom koji zauzima 25% slučajeva predstavlja varijantu za koju se studenti manje odlučuju radi vlastitog mira i veće samostalnosti. Također treba istaknuti da u zemljama gdje je skuplji privatni smještaj (Austrija, Njemačka..) studenti se većinom odlučuju za domove, međutim u takvim slučajevima oni se teško dobivaju na natječaju zbog velike zainteresiranosti.

Graf 12: Zadovoljstvo studijskim programom/stručnom praksom

Izvor: Vlastita izrada

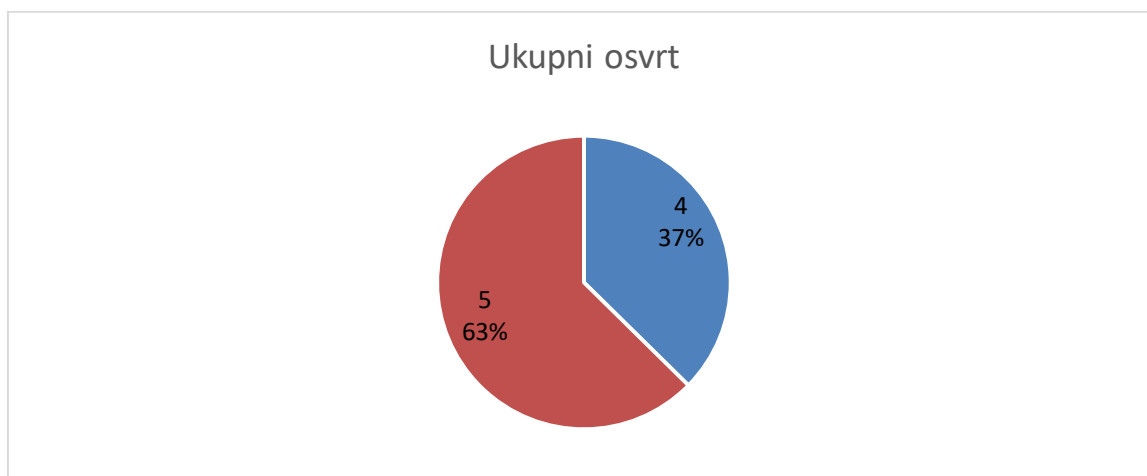
Zadovoljstvo studijskim programom/stručnom praksom je u većini slučajeva (76%) ocijenjeno najvišom ocjenom. Tu je vrlo dobro i dobro iskustvo koje dijeli postotak od 12%.

Graf 13: Pokriće stipendije

Izvor: Vlastita izrada

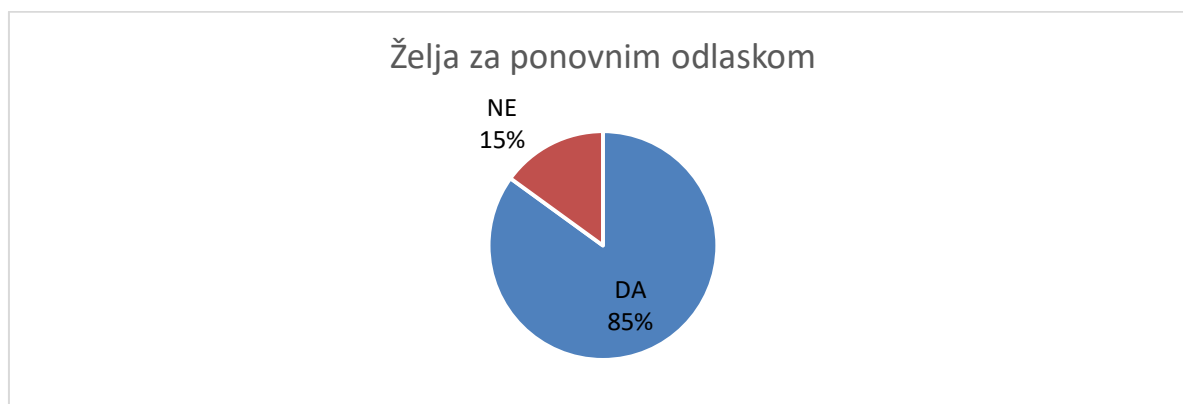
Prilikom odlaska na mobilnost, studenti imaju omogućenu stipendiju. S obzirom na državu u koju se odlazi, visina stipendije određena je po standardima iste. Pokriće stipendije je u 75% slučajeva u potpunosti, dok je u 25% polovica troškova pokrivena.

Graf 14: Ukupni osvrt

Izvor: Vlastita izrada

Ukupni osvrt na Erasmus+Program mobilnosti, uključujući iskustvo studijskog programa/stručne prakse, iskustva, stipendije te života izvan uobičajne sredine, ocijenjen je 63% s najvišom ocjenom. Tek mali dio od 37% je ocijenio s vrlo dobrim svoje Erasmus+ iskustvo.

Graf 15: Želja za ponovnim odlaskom

Izvor: Vlastita izrada

Kao posljednje pitanje, zaključak na cijelu anketu i potvrda kvalitete Erasmus+Programa, želja za ponovnim odlaskom je 85% potvrđan. Iako je mali dio studenata (15%) nezaintersiran za ponovni odlazak potrebno je uvidjeti sve nedostatke Erasmus+Programa mobilnosti te poraditi na njima kako bi zainteresiranost bila veća svake akademske godine.

U navedenim tablicama se prikazuju statistički podaci koji pokazuju brojeve odlaznih i dolaznih studenata, kao i odlaznog i dolaznog osoblja.

Tablica3: Godina 2016/2017

Odlazno osoblje - držanje nastave	13	Dolazno osoblje - držanje nastave	29
Odlazno osoblje - stručno usavršavanje	15	Dolazno osoblje - stručno usavršavanje	31
Odlazni studenti	27	Dolazni studenti	103

Izvor: Interni podaci Službe za međunarodnu suradnju Sveučilišta u Dubrovniku

Tablica4: Godina 2015/2016

Odlazno osoblje - držanje nastave	12	Dolazno osoblje - držanje nastave	
Odlazno osoblje - stručno usavršavanje	11	Dolazno osoblje - stručno usavršavanje	
Odlazni studenti	16 + 4	Dolazni studenti	58

Izvor: Interni podaci Službe za međunarodnu suradnju Sveučilišta u Dubrovniku

Tablica5: Godina 2014/2015

Odlazno osoblje - držanje nastave	14	Dolazno osoblje - držanje nastave	29
Odlazno osoblje - stručno usavršavanje	10	Dolazno osoblje - stručno usavršavanje	10
Odlazni studenti	20 (stručna praksa)	Dolazni studenti	59 (4 CEEPUS + 1 Praksa)

Izvor: Interni podaci Službe za međunarodnu suradnju Sveučilišta u Dubrovniku

Tablica6: Godina 2013/2014

Odlazno osoblje - držanje nastave	10	Dolazno osoblje - držanje nastave	23
Odlazno osoblje - stručno usavršavanje	7	Dolazno osoblje - stručno usavršavanje	13
Odlazni studenti	14 (3 praksa)	Dolazni studenti	32

Izvor: Interni podaci Službe za međunarodnu suradnju Sveučilišta u Dubrovniku

Tablica7: Godina 2010/2011

Odlaznoo osoblje - držanje nastave	5	Dolazno osoblje - držanje nastave	
Odlazno osoblje - stručno usavršavanje	1	Dolazno osoblje - stručno usavršavanje	
Odlazni studenti	8	Dolazni studenti	

Izvor: Interni podaci Službe za međunarodnu suradnju Sveučilišta u Dubrovniku

Također, u nastavku navodi se iskustvo studenta koji je iskusio program Erasmus+.³⁷

„Prepričavanje mojega Erasmus iskustva i nije baš tekst koji stane na jednu stranicu iz razloga što sam prošao ne jedno, već takva tri. Budući da me uvijek svi pitaju kako je to moguće, ukratko ću vam ispričati zašto su to bile najbolje odluke koje sam napravio. Preskočit ću dio koji govori o upoznavanju nove kulture, jezika ili putovanja jer ste takve priče zasigurno već pročitali. Moja priča započinje odlaskom u Sevillu na Erasmus studentsku razmjenu 2011./2012., kada sam bio treća godina preddiplomskog studija međunarodne trgovine i kada sam bio student željan znanja, ali ne i jasne vizije kako svoje ciljeve ostvariti.

³⁷<http://www.unidu.hr/novost.php?idvijest=4876> (Preuzeto 28.06.2018)

Odlazak u inozemstvo za mene je bio rekretnica jer sam upoznao mlade studente s kojima sam imao jednake interese i razmišljanja. Zajedno s njima ušao sam u svijet studentskih organizacija i shvatio koliko sam podignuo vlastitu produktivnost timskim radom, upoznao se s projektima i akcijama koje su drugi studenti razvijali i shvatio važnost liderstva, i neformalnog učenja kada sam dobio tim za rad na vlastitom projektu. Svi ti pojmovi što ih ističem, poput studentskih udruga, timskog rada, projekata, akcija i liderstva, nešto su što sam naučio na svojoj prvoj razmjeni.

Po povratku s razmjene tražio sam način kako poći po novo iskustvo što prije i dobio sam priliku otići u Madrid na Erasmus stručnu praksu novih pet mjeseci. Tamo sam se susreo s pojmom EU fondova i potpuno novim radnim okruženjem koje me je inspiriralo za sve daljnje korake što sam ih poduzeo po povratku te sam krenuo na edukaciju o EU fondovima u Zagreb.

Dvije godine nakon prve razmjene, 2014., član sam već pet organizacija od kojih sam u tri osnivač. Prošle sam godine bio projektni menadžer za Erasmus Student Network Hrvatsku; provodim edukacije za studente i srednjoškolce o "mekim" vještinama koje akademsko znanje ne pruža, uspješno vodim tim ljudi s kojima apliciramo na EU fondove. Također sam sudjelovao u znanstvenom radu i međunarodnom istraživačko-analitičkom timu za Europsku komisiju, prakse sam radio u tvrtki u Rusiji, St. Petersburgu i EU parlamentu u Bruxellesu, a ovaj tekst vam pišem s treće Erasmus razmjene - u Madridu.

Želim naglasiti da sam se transformirao u dvije godine iz ambicioznog studenta u uspješnoga jer sam pošao na razmjenu, vidio kako drugi mladi razmišljaju te im se pridružio. Sve iza toga pratilo je jedno drugo, i danas sa sigurnošću mogu reći da je prva razmjena bila rekretnica za uspjeh zbog kojeg sada znam kako ostvariti sve što želim i razlog zašto vam ne pišem o toploj španjolskoj klimi, kulturi, hrani i putovanjima, već o prilici da ovo iskustvo iskoristite za nešto puno više od toga.“ (Marko Žmirak)

ZAKLJUČAK

Turizam je skup odnosa i pojava koji proizlaze iz boravka stranca u mjestu izvan svoje uobičajne sredine. Ono se svaki dan razvija i tome se treba prilagođavati. Pojavom masovnog turizma stvorili su se temelji za daljnji razvoj i napredak destinacije koja se ostvarila putem pojave selektivnih oblika turizma. Prilikom razvoja turizma, uočava se problem štomnogi turisti imaju dovoljno vremena i novca da zadovoljavaju svoje specifične potrebe u turizmu što tjera daljnji razvoj posebnih oblika turizma i opredjeljenje destinacije. Razvojem novih tehnologija, čovjek pronalazi sve moguće načine da proširi svoje znanje. Jedna od alternativa su putovanja koja su bazirana na edukaciji i učenju novih vještina. Studenti su glavni pokretači takve vrste putovanja koji ujedno potiču rast i razvoj edukativnog omladinskog turizma kroz edukativna studentska putovanja. Upoznavanje novih kultura, stjecanje novih prijatelja, i kao najvažnije, značajno poboljšanje stranog jezika, neke su od prednosti edukativnog studentskog putovanja.

Proširenje vidika je želja većine ljudi, studenata, pogotovo u današnje vrijeme kada konkurencija obrazovanja raste. Edukativna putovanja su jedna od bitnijih stavki kako bi se kriteriji povećali i pri tom našli adekvatni ljudi za buduće poslove.

Erasmus+ Program samo je jedna od opcija koja nudi takvu vrstu usavršavanja te provedenim istraživanjem, studenti se vraćaju puni novih iskustva i poznansta što itekako pridonosi njihovom daljnjem obrazovanju. Ovaj program nudi brojne prednosti za studente kao i za ostale turističke subjekte. Potrebno je istaknuti da je Erasmus+ Program jedan on najvažnijih projekata Europske Unije, ali bez obzira na to, još uvijek postoji velika količina studenata koji nisu dovoljno informirani o svim pogodnostima ovog projekta. Prilikom odrađenog istraživanja, može se zaključiti da su iskustva i dojmovi izrazito dobri te sudeći po tome i godine u godinu treba nastojati privući sve veći broj studenata na sudjelovanje u ovom projektu uz financijska sredstva Europske Unije. Također, zaključeno je da su glavni motivi odlaska na mobilnost edukacija, zabava i razonoda te da se studenti odlučuju za samo jedan semestar sudeći po sezonalnosti u gradu Dubrovniku.

Iako omladinski turizam možemo sagledati s više aspekata, edukativni turizam je podvrsta koja donosi najviše značaja. Statistički gledano, svake godine sve veći broj studenta se odlučuje na ovu vrstu edukacije što samo potvrđuje kvalitetu odnosnog programa.

Učenje jezika je jedan od glavnih i primarnih izbora u obrazovanju. To je vještina koja nas čini komunikativno neograničenima, s obzirom na to, Europska Unija putem svojih programa kao što su ERASMUS, OBZOR i CEEPUS uz brojne bilatelarne sporazume potiče promicanje omladinsko-edukativnog turizma putem edukativnih studentskih putovanja.

LITERATURA

Knjige:

Krippendorf, J., (1986), Putujuće čovječanstvo-Za novo poimanje slobodnog vremena i putovanja, Sveučilišna naklada Liber, Zagreb,

Pančić-Kombol, T., (2000.) , Selektivni Turizam-Uvod u menadžment prirodnih i kulturnih resursa, TMCP Sagena d.o.o. Matulji, Zagreb

Petrić., L., (2003.), Osnove Turizma, Ekonomski Fakultet, Split

Smith, V.L., (1994.), Tourism Alternatives: Potentials and Problems in the development of tourism, American Anthropological Association,

Tedaj, P., (2006.), Hrvatski Turizam plavo bijelo zeleno-Znanstvena edicija instituta za turizam, Institut za turizam, Zagreb

Wood, C., (2001): Educational tourism-special Interest Tourism: Contexts and Cases, John Wiley,Brisbane,

Woodside, A., (2008.) Tourism Managment: Analysis, Behaviour and Strategy, CABI, New York,

Interni podaci Službe za međunarodnu suradnju Sveučilišta u Dubrovniku

Internetski izvori:

Bodger,D.H., (2010.), Educational Travel- Where does it lead?

<https://www.acis.com/about>

<https://fmtu.lumens5plus.com/sites/fmtu.lumens5plus.com/files/40-e6682d37e555df7b9812907fd3d19a4a.pdf>

<http://www.monografias.com/trabajos29/turismo-educacional/turismo-educacional.shtml>

<https://www.wysetc.org/2013/12/itb-world-travel-trends-report-youth-travel/>

<https://www.wysetc.org/about-us/facts-and-stats/>

<http://www2.unwto.org/content/data>

<http://www.integraledu.hr/wat>

<http://mobilnost.hr/>

<https://www.zakon.hr/z/258/Zakon-o-volonterstvu>

[http://www.mobilnost.hr/hr/sadrzaj/sudjelovanje/mladi/aktivnosti-transnacionalne-suradnje-tca-/](http://www.mobilnost.hr/hr/sadrzaj/sudjelovanje/mladi/aktivnosti-transnacionalne-suradnje-tca/)

<https://www.erasmusplus.org.uk/key-action-2>

http://ec.europa.eu/programmes/erasmus-plus/about_hr

http://ec.europa.eu/programmes/erasmus-plus/about_hr

http://europa.eu/rapid/press-release_MEMO-14-534_hr.htm

[http://erasmus Facts/FiguresTrends/the_european_union.pdf](http://erasmus_Facts/FiguresTrends/the_european_union.pdf)

http://ec.europa.eu/dgs/education_culture/repository/education/library/statistics/erasmus-plus-facts-figures_en.pdf

<http://www.unidu.hr/novost.php?idvijest=4876>

http://ec.europa.eu/programmes/erasmus-plus/about_en#tab-1-5

<https://www.nottingham.ac.uk/ttri/pdf/conference/David%20Bodger.pdf>)

POPIS GRAFIKONA I TABLICA

Graf 1: Spol ispitanika	22
Graf 2: Razina studija ispitanika.....	23
Graf 3: Studij/Odjel ispitanika.....	23
Graf 4: Ideja za mobilnost	24
Graf 5: Broj odlazaka na mobilnost	25
Graf 6: Svrha mobilnosti	25
Graf 7: Vrijeme trajanja mobilnosti	26
Graf 8: Period mobilnosti.....	26
Graf 9: Primarni razlog odlaska na mobilnost.....	27
Graf 10: Zemlja prvog odabira	28
Graf 11: Vrsta smještaja.....	28
Graf 12: Zadovoljstvo studijskim programom/stručnom praksom	29
Graf 13: Pokriće stipendije.....	30
Graf 14: Ukupni osvrt	30
Graf 15: Želja za ponovnim odlaskom.....	31
Slika 1: Trend povećanja omladinskih putovanja, Source UNWTO	12
Slika 2: Erasmus+ Program 1987 – 2014.....	20
Tablica 1: Programi i aktivnosti Agencije za mobilnost EU	16
Tablica 2: Financijska potpora eur/mjesečno	19
Tablica 3: Godina 2016/2017	32
Tablica 4: Godina 2015/2016	32
Tablica 5: Godina 2014/2015	32
Tablica 6: Godina 2013/2014	33
Tablica 7: Godina 2010/2011	33

IZJAVA

Izjavljujem pod punom moralnom odgovornošću da sam završni rad izradila samostalno, isključivo znanjem stečenim na Odjelu za ekonomiju i poslovnu ekonomiju, služeći se navedenim izvorima podatakai uz stručno vodstvo mentorice izv. prof. dr. sc. Katije Vojvodić, kojoj se još jednom iskreno zahvaljujem.

Lora Bušković